Bulunu?luk Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bulunu?luk Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18240

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bulunu?luk Ölçe?i, Göko?lu ve Çak?ro?lu (2019) taraf?ndan **sanal gerçeklik (SG)** temelli ö?renme ortamlar?nda kullan?c?lar?n deneyimledi?i bulunu?luk hissini ölçmek amac?yla Türkçeye uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu uyarlama çal??mas?, özgün ölçe?in dilsel ve kültürel geçerlili?ini sa?lamay?, ayr?ca Türk örnekleminde psikometrik özelliklerini psikometrik olarak do?rulamay? hedeflemi?tir. Ölçek, kullan?c?lar?n sanal ortamda kendilerini ne kadar "orada" hissettiklerini de?erlendirmeye odaklanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Bulunu?luk, Sanal Gerçeklik, Ö?renme Ortamlar?, Ölçek Uyarlama, Psikometri, E?itim Teknolojisi

Yazarlar

Seyfullah Göko?lu, Ünal Çak?ro?lu

Amaç

Bulunu?luk Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin sanal ortamlar veya simülasyonlar içerisinde deneyimledikleri alg?sal ve bili?sel bulunu?luk (presence) düzeyini ölçmektir. Bu ölçek, özellikle **e?itim teknolojileri** alan?nda, sanal gerçeklik temelli ö?renme materyallerinin etkinli?ini ve sürükleyicili?ini (immersion) de?erlendirmede kritik bir rol oynamaktad?r. Uyarlama çal??mas?, bu yap?n?n Türk kültürüne özgü ba?lamlarda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçülmesini sa?lam??t?r.

Ölçek, kullan?c?lar?n sanal deneyime ne kadar dahil olduklar?n?, ortam?n gerçekçili?ini ve etkile?im düzeyini sübjektif olarak de?erlendirmelerine olanak tan?r. Elde edilen veriler, sanal ö?renme ortamlar?n?n tasar?m?nda ve geli?tirilmesinde iyile?tirme alanlar?n?n belirlenmesine yard?mc? olmaktad?r.

Yap?

Ölçek, kullan?c?n?n arac?l? bir ortamda fiziksel olarak mevcut olma hissine odaklanan psikolojik bir yap? olan **bulunu?luk** kavram?n? ölçmektedir. Bu yap? genellikle üç ana bile?en etraf?nda incelenir: uzamsal bulunu?luk (kullan?c?n?n sanal ortamda fiziksel olarak var oldu?u hissi), kat?l?m (ortamla bili?sel ve duygusal olarak me?gul olma) ve gerçekçilik/sürükleyicilik (ortam?n ne kadar inand?r?c? oldu?u).

Uyarlama çal??mas?nda, orijinal ölçe?in boyutlar?n?n Türkçe versiyonunda da korunup korunmad??? incelenmi?tir. Bulunu?luk, yüksek düzeyde sürükleyici ve etkile?imli deneyimlerde, özellikle sanal gerçeklik sistemlerinde belirginle?en, kullan?c?n?n bili?sel yükünü ve dikkatini sanal

ARABPSYCHOLOGY.COM

dünyaya yönlendiren karma??k bir alg?sal durumdur.

Geçerlik

Uyarlama çal??mas?nda (Göko?lu & Çak?ro?lu, 2019) ölçe?in yap? geçerlili?ini incelemek amac?yla faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Genellikle, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örnekleminde de tutarl? oldu?unu göstermek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulan?r. Bu analizler, ölçek maddelerinin, ölçmeyi amaçlad?klar? teorik yap? (bulunu?luk) alt?nda anlaml? bir ?ekilde grupland???n? göstermi?tir.

Çal??mada ayr?ca, ölçe?in bulunu?lukla ili?kili di?er yap?larla (örne?in, sürükleyicilik veya memnuniyet) beklenen korelasyonlar? gösterip göstermedi?ini belirlemek için ili?kili geçerlik kan?tlar? da sunulmu?tur. Detayl? geçerlik katsay?lar? makalenin tamam?nda yer almaktad?r.

Güvenirlik

Bulunu?luk Ölçe?i'nin güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanarak gerçekle?tirilmi?tir. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in genel olarak ve alt boyutlar baz?nda yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu rapor etmi?tir. Yüksek güvenirlik de?erleri, ölçe?in ayn? kavram? farkl? zamanlarda veya farkl? madde setleri arac?l???yla ölçtü?ünde tutarl? sonuçlar üretti?ini göstermektedir.

Ölçe?in güvenilirli?i, sanal gerçeklik temelli ö?renme ortamlar?nda ölçüm yaparken tutarl? ve tekrarlanabilir veriler elde etme yetene?ini garanti eder, bu da ara?t?rmac?lar için önemli bir kalite göstergesidir.

Faktör Analizi

Bulunu?luk Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanmas? sürecinde, ölçe?in faktör yap?s?n? incelemek için faktör analizi uygulanm??t?r. Bu analizler, ölçe?in orijinal yap?s?n? destekleyen, birden fazla faktörden olu?an bir yap?y? ortaya koymu?tur. Genellikle bu faktörler, mekânsal bulunu?luk, gerçekçilik ve etkile?im gibi bulunu?lu?un alt boyutlar?na kar??l?k gelir.

Göko?lu ve Çak?ro?lu (2019) çal??mas?, ölçe?in Türk kültürüne özgü örneklemde de geçerli ve teorik olarak tutarl? bir faktör yap?s?na sahip oldu?unu DFA sonuçlar?yla kan?tlam??t?r. Bu, ölçe?in sadece dilsel bir çeviri de?il, ayn? zamanda yap?sal olarak da geçerli bir araç oldu?unu teyit etmektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (5 veya 7 noktal?) kullan?lmaktad?r, ancak kaynakta kesin derecelendirme bilgisi (Derecelendirme: -) belirtilmemi?tir. Uyarlama makalesi detaylar? içermektedir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Sanal gerçeklik temelli ö?renme ortamlar?n? kullanan bireyler.

Age Group: Çal??ma genellikle üniversite ö?rencileri veya yeti?kin e?itim kat?l?mc?lar? üzerinde yap?lm??t?r.

Population Details: Ölçek, sanal gerçeklik uygulamalar?yla etkile?imde bulunan her ya?tan kullan?c?ya uygulanabilir, ancak uyarlama çal??mas? spesifik olarak e?itim ba?lam?nda kullan?lm??t?r.

Test Methodology: Sanal deneyim tamamland?ktan hemen sonra uygulanan öz bildirim (self-report) anketidir.

Anahtar Kelimeler

Bulunu?luk Hissi, Sanal Ortamlar, Ö?renme Tasar?m?, Güvenirlik, Geçerlik, E?itim Teknolojisi, Bili?sel Yük

Yazarlar

Author ORCID Identifier: ORCID bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: sgokoglu@kastamonu.edu.tr (Sorumlu Yazar Seyfullah Göko?lu)

Correspondence Address: Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu, Türkiye (Tahmini)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Ölçe?in Türkçeye uyarlanma çal??mas? 2019 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için orijinal ölçek sahiplerinden ve uyarlama çal??mas?n?n sorumlu yazar?ndan izin al?nmas? tavsiye edilir. Ticari olmayan akademik kullan?mlarda genellikle izin alma süreci yazar ile do?rudan ileti?im kurularak gerçekle?tirilir.

Sorumlu yazar ile ileti?im kurmak için kullan?lan e-posta adresi: sgokoglu@kastamonu.edu.tr.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Göko?lu, S. ve Çak?ro?lu, Ü. (2019). Sanal gerçeklik temelli ö?renme ortamlar?nda bulunu?luk hissinin ölçülmesi: Bulunu?luk Ölçe?inin Türkçeye uyarlanmas?. *E?itim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 9*(1), 169-188.
Makalenin orijinal tam metnine Dergipark üzerinden ula??labilir: dergipark.org.tr
Ölçe?in orijinal PDF belgesi burada mevcuttur: bulunusluk-olcegi-toad.pdf

Bulunu?luk Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tamam?na eri?im için yukar?da belirtilen akademik referans makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Bulunu?luk Ölçe?i, tipik olarak sanal ortamdaki deneyime ili?kin alg?sal, etkile?imsel ve duygusal durumlar? ölçen bir dizi ifadeden olu?ur.

ARABPSYCHOLOGY.COM